

Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava
Fakulta bezpečnostního inženýrství

Katedra požární ochrany a ochrany obyvatelstva

**Spolupráce orgánů mezinárodního KM při řešení
KS**

Student: Pavla Krejčí

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Libor Foldyna

Studijní obor: Havarijní plánování a krizové řízení

Datum zadání bakalářské práce: 17.10.2007

Termín odevzdání bakalářské práce: 30.4.2008

Anotace

KREJČÍ, P.: *Spolupráce orgánů mezinárodního KM při řešení KS*. VŠB-TU Ostrava, 2008.

V bakalářské práci se zaměřuji na práci mezinárodního krizového managementu a jeho krizových štábů, popisuji centra krizového řízení EU a NATO, a také krizový management v České republice a Portugalsku. Cílem mé práce je porovnání systému krizového managementu v rámci těchto dvou zemí.

Práce je členěna do 6 kapitol. V první a druhé kapitole popisuji krizový management ve strukturách NATO a EU. Třetí a čtvrtá část je věnována systémům krizového managementu v ČR a Portugalsku. Závěrečné části se zabývají případovými studiemi událostí, při kterých bylo využito mezinárodní spolupráce, a návrhům vlastních řešení, které by mohly přispět ke zkvalitnění mezinárodní spolupráce.

Annotation

KREJČÍ, P.: *Co-operation of Bodies of International Crisis Management in the Solving Crisis Situations*. VŠB-TU Ostrava, 2008.

In my bachelor thesis I focused on collaborate critical management and their headquarters. In describing center of critical management in EU and NATO, also critical management in Czech republic and Portugal. The aim of my thesis is to compare systems of critical management in these two countries.

Thesis is divided into six chapters. In first and second is described critical management in the structure of NATO and EU. In the third and fourth i concerned on critical management in Czech republic and in Portugal. Final chapters deal with case studies of events where were used international collaboration and also deal with proposals of solution, which could be used for make international collaboration with more quality.

Místopřísežné prohlášení

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně.“

Dne 3.4.2007

.....

Pavla Krejčí

Obsah

Úvod.....	1
1 NATO.....	2
1.1 Civilní nouzové plánování.....	3
1.1.1 Hlavní výbor pro civilní nouzové plánování (SCEPC).....	3
1.1.2 Ostatní organizace.....	3
1.2 Koordinace v rámci NATO	4
1.2.1 Euroatlantické koordinační středisko reakce na katastrofy	4
1.2.2 Jak to vypadá v praxi?.....	5
2 Evropská unie	6
2.1 Mechanismus společenství pro civilní ochranu	6
2.1.1 Monitorovací a informační centrum	7
2.1.2 Ostatní nástroje společenství	9
3 Krizový management v České republice.....	11
3.1 Orgány krizového managementu	11
3.1.1 Orgány s celostátní působností	12
3.1.2 Orgány s územní působností.....	14
3.2 Integrovaný záchranný systém.....	15
3.2.1 Operační a informační středisko IZS	16
3.3 Spolupráce krizového managementu se zahraničím	17
4 Krizový management v Portugalsku.....	20
4.1 Integrovaný systém civilní ochrany	20
4.2 Základní struktura civilního nouzového plánování.....	21
4.3 Nejdůležitější národní zákony a předpisy.....	22
5 Případové studie k činnostem mezinárodního krizového managementu	23
5.1 Lesní požáry v Portugalsku	23
5.2 Lesní požár v Národním parku České Švýcarsko	25
5.3 Povodně v České republice.....	28
6 Návrh komunikačního systému národních operačních středisek	29
6.1 Zaslání informací do registru o MU.....	29
6.2 Příjem a zhodnocení zprávy komisí registru EU	29
6.3 Poslání informací o MU společným jednotkám	30
6.4 Organizace sil a prostředků	30
Závěr.....	32
Použitá literatura	33
Elektronické zdroje.....	33
Seznam použitých zkratk	34

Seznam tabulek

TABULKA 1 PŘEDSEDNICTVÍ V ÚSTŘEDNÍM KRIZOVÉM ŠTÁBU	13

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1 SCHÉMA ŽÁDOSTI O POSKYTNUTÍ POMOCI PODANÉ PROSTŘEDNICTVÍM MIC (ZDROJ: HTTP://EC.EUROPA.EU)	8
OBRÁZEK 2 SYSTÉM KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ V ČR	12
OBRÁZEK 3 STRUKTURA IZS	17
OBRÁZEK 4 SYSTÉM KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ PORTUGALSKA (WWW.ICD.ORG)	20
OBRÁZEK 5 ZASAŽENÉ OBLASTI PŘI POŽÁRECH V ROCE 2003 (ZDROJ WWW.RELIEFWEB.INT)	24
OBRÁZEK 6 OBLAST POŽÁRU V NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO (ZDROJ WWW.MVCR.CZ)	26
OBRÁZEK 7 ALGORITMUS TOKU INFORMACÍ	31

Úvod

Každý den se dozvídáme, že řadu zemí postihují neočekávané katastrofy a havárie, které mohou způsobit velké krize. Na tyto krize se většinou nemůžeme připravit, a proto je důležité je co nejrychleji překonat a zdárně vyřešit. Ať už jsou příčiny těchto událostí přirozené nebo způsobené lidskou činností, musíme nalézt nejlepší způsob jak jednotlivé krize vyřešit. V poslední době se zvyšuje počet přírodních kalamit, které zasahují různé kouty světa. Myslím si, že je vhodné, aby si státy předávali informace a zkušenosti o nastalých katastrofách. K úspěšnému zdolání krizové situace hraje důležitou roli spolupráce a pomoc, ať už se jedná o pomoc fyzickou, či psychickou. Jestliže už ke krizové situaci dojde, je nutné zajistit obyvatelstvu základní potraviny, vodu, lékařskou pomoc, možnost základních hygienických potřeb a v neposlední řadě střechu nad hlavou. Problematika pomoci spočívá v tom, že musí být co nejrychlejší a nejkonkrétnější, a tudíž co nejúčinnější. Taková pomoc by měla být určena všem postiženým lidem, bez ohledu na národnost, pohlaví nebo společenské postavení. Je důležité uvědomit si, že lidé potřebují pomoc ihned a nečekat na dlouhé vyřízení a schválení nutné pomoci. Z těchto důvodů by měla být procedura co nejvíce ulehčena a optimalizována a měla by být snaha vyvarovat se problémům, které můžeme ovlivnit. K čemu nám bude pomoc, když už přijde pozdě a nebo, což je ještě horší, může ještě uškodit. Důležité u mezinárodní pomoci je překonat různé potíže, které s touto pomocí souvisejí, jako například jazyková bariéra, či nekompatibilní softwarové vybavení národních pracovišť krizového managementu nebo jiné problémy. Když už určitou pomoc poskytujeme, měli bychom být soběstační a opravdu snažit se pomoc a ne ještě přidělovat více starostí. Určitě je také důležité zjistit si informace o zemi, kam svou pomoc posíláme a zjistit jestli má země o naši pomoc vůbec zájem. Když si položíme otázku, jestli je vzájemná pomoc k něčemu prospěšná, myslím si, že odpověď by měla být jednoznačně ano.

Cílem mé bakalářské práce je popsat základní orgány mezinárodního krizového managementu a srovnat krizový management v České republice a Portugalsku. Podcílem je navržení optimálního řešení krizové situace s podporou žádosti o vyslání mezinárodní pomoci, rychlý a efektivní způsob vyslání záchranných jednotek k zásahu na postižené místo. Toto téma je pro mě zajímavé, protože mám možnost studovat dva semestry v Portugalsku, a proto popisují spolupráci Portugalska a orgánů mezinárodního krizového managementu a zaměřím se také na krizový management v České republice.

1 NATO

Severoatlantická Aliance (NATO) byla založena 4.dubna 1949 ve Washingtonu na základě Severoatlantické smlouvy, podepsalo ji 12 nezávislých států. Smlouva zaručovala všem zúčastněným státům pomoc v případě jakéhokoli napadení (útoky, hrozby, apod.).

V letech 1952 až 1982 se k Alianci připojily postupně další čtyři evropské státy a konečně se konal i vstup České republiky, Maďarska a Polska. V březnu roku 1999 se rozšířil počet členských zemí na současných 19.

Členskými zeměmi jsou Belgie, Česká republika (od r. 1999), Dánsko, Francie, Island, Itálie, Kanada, Lucembursko, Maďarsko (od r. 1999), Nizozemsko, Norsko, Polsko (od r. 1999), Portugalsko, Řecko (od r. 1952), Turecko (od r. 1952), Spojené státy, Spolková republika Německo (od r. 1955) Španělsko (od r. 1982) a Velká Británie.

Severoatlantická smlouva je dokumentem vycházejícím z Charty OSN. Klíčový je článek 5, podle něhož smluvní strany považují ozbrojený útok proti jedné nebo několika z nich za útok proti všem. Tím se zavazují, že v takovém případě přispějí svou pomocí napadeným členům.

V roce 1966 byly řídicí orgány v souvislosti s vystoupením Francie z vojenských struktur Aliance přemístěny z Paříže do Bruselu. Ke stěžejním projektům patří Partnerství pro mír, založené na tzv. "rámcovém dokumentu a individuálních partnerských programech" s 27 zúčastněnými zeměmi. Euroatlantická rada partnerství (EAPC) zahrnuje celkem 46 zemí a vytváří "Partnerství pro mír" politickou platformu a forum k diskusi o bezpečnostních otázkách kontinentu. Rusko a Ukrajina nad rámec výše zmíněného podepsaly s Aliancí separátní dohody, které jim nabízejí další formy vzájemných kontaktů a spolupráce.

Další významný krok učinila Aliance na svém summitu v Madridu v roce 1997, kde vyzvala tři bývalé členy Varšavské smlouvy, Česko, Polsko a Maďarsko k jednáním o přistoupení. Zmíněné země se staly plnoprávními členy Aliance při příležitosti oslav 50. výročí od jejího založení na summitu ve Washingtonu v roce 1999.

Cílem Severoatlantické Aliance je zajistit bezpečnost všem svým členům. Dnes je Aliance připravena spolupracovat na zajištění bezpečnosti v celé Evropě. Aliance změnila svoje politické a vojenské složení tak, aby je bylo možné využít při řešení krizových i mírových úkolů ve spolupráci se státy, které nejsou členy NATO, ale také s dalšími mezinárodními organizacemi.

1.1 Civilní nouzové plánování

Civilní nouzové plánování v NATO slouží hlavně k zabezpečení vojenských operací, a také pro operace, které reagují na krizové situace. Mezi hlavní společné rysy patří zejména připravenost na katastrofy a ochrana obyvatelstva. V případě pomoci při krizové situaci jde zejména o použití civilních prostředků a zařízení pro udržení životních podmínek. Při této činnosti je zapotřebí vysoká spolupráce s partnerskými státy, které se zavázaly k aktivitě v civilním nouzovém plánování NATO.

1.1.1 Hlavní výbor pro civilní nouzové plánování (SCEPC)

Tento výbor zajišťuje spolupráci jednotlivých členských zemí NATO v oblasti Civilního nouzového plánování. Organizačně je tento výbor přidružen k Severoatlantické radě.

Tento výbor zasedá osmkrát do roka. Těmto jednáním předsedá ředitel civilního nouzového plánování. Zúčastněné státy jsou zastoupeny členy národních delegací NATO, kteří mohou být při nutnosti posíleni odborníky zúčastněné země. Kromě stálých zasedání existují ještě plenární zasedání, která se konají dvakrát do roka. Předsedou těchto zasedání se stává oficiálně generální tajemník NATO, ale prakticky tuto funkci vykonává náměstek generálního tajemníka pro bezpečnostní investice, logistiku a civilní nouzové plánování. Na národní úrovni všeobecného řízení civilního nouzového plánování zajišťují ministři zahraničních věcí.

V oblasti odstraňování následků katastrof zavedl SCEPC plány na euroatlantickou schopnost reakce na katastrofy, sestávající z Euroatlantického koordinačního střediska reakce na katastrofy (EADRCC) a Euroatlantické jednotky reakce na katastrofy (EADRU).

1.1.2 Ostatní organizace

Činnosti v rámci civilního nouzového plánování se rovněž účastní spousta dalších mezinárodních organizací, například Rada Evropy, Evropská unie, Mezinárodní agentura pro atomovou energii, Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA) apod.

Většina pomoci je možná díky spolupráci s programem UNOCHA, který se zabývá využitím prostředků vojenské a civilní obrany pro pomoc při katastrofách (Military and Civil Defence Assets-MCDA).

1.2 Koordinace v rámci NATO

V květnu roku 1998 bylo založeno Euroatlantické koordinační středisko reakce na katastrofy (EADRCC), které je řízeno vedoucím Ředitelství pro civilní nouzové plánování. Z valné většiny je obsluha tohoto střediska obstarávána z vlastních zdrojů, dle potřeb je doplňována zaměstnanci členských zemí.

V rámci EADRCC se také nalézá jednotka EADRU (EuroAtlantic Disaster Response Unit), která slouží především pro konzultace s členskými státy o potencionální pomoci v rámci reakce na žádost o pomoc zemí zasažených katastrofou.

1.2.1 Euroatlantické koordinační středisko reakce na katastrofy

Hlavní funkcí EADRCC je koordinovat reakce členských zemí NATO na různé katastrofy nebo nehody uvnitř území aliance. EADRCC řídilo již více než pětadvacet naléhavých případů, včetně bojů proti záplavám a lesním požárům, pomáhalo také při odstraňování následků zemětřesení. Mezi operace, jenž byly koordinovány patří pomoc USA při hurikánu Katrina, a také žádost vlády Pákistánu o zvládnutí zdolávání následků při ničivém zemětřesení v roce 2005. Od září roku 2001 je také úkolem EADRCC pomáhat s následky teroristických útoků.

EADRCC pracuje jako informačně-sdělovací nástroj pro NATO a partnerské země při pomoci u katastrof. Organizuje diskusní semináře o poznatcích získaných z předchozích neštěstí. Dále také, organizuje ve velkém měřítku taktické cvičení s reálným scénářem pro efektivní interakci. Nedávná cvičení zahrnula scénáře jako teroristický útok, při kterém byly použity chemické látky. EADRCC je připraveno reagovat po celý rok na základní krizové situace na území EAPC.

Všechny tyto úkoly jsou vykonané v úzké spolupráci s UNOCHA, která má hlavní roli v koordinaci mezinárodních krizových situací a katastrof. EADRCC vysílá styčného důstojníka k OSN, který spolupracuje s Úřadem OSN pro koordinaci humanitární pomoci (UNOCHA) a rovněž se stará o koordinaci reakcí členských států Rady euroatlantického partnerství (EAPC) na katastrofy.

Princip vyžádání pomoci

Členské země NATO nebo partnerské země, které jsou postiženy pohromou mohou kdykoliv vyslat žádost o pomoc do EADRCC.

EADRCC vyšle žádost k NATO a partnerským zemím, s prosbou o pomoc, postižené zemi. Tyto země pak informují EADRCC o možnostech poskytnutí pomoci.

Centrum EADRCC zpracuje seznam nabídnuté pomoci (včetně mezinárodních organizací) a poskytne jej postižené zemi. Dále pak zaznamenává přijatou pomoc postižené země, dodací lhůty, popřípadě monitoruje situaci na místě katastrofy.

Informace o činnosti tohoto centra se k NATO a partnerským zemím dostávají ve formě denních hlášení. Tyto hlášení jsou také k dispozici na webových stránkách NATO (www.nato.org).

1.2.2 Jak to vypadá v praxi?

V srpnu 2002 po několikadenních srážkách došlo k jednomu z nejhorších záplav v historii ČR. Vláda ČR byla donucena požádat o pomoc skrze EADRCC.

Zájem byl především o materiál jako například přenosné vysoušeče pro vysušení vlhkých domů, elektrická ponorná čerpadla a plovoucí čluny. V další fázi ČR také požadovala vakcíny proti žloutence a dalším nemocem, které se díky povodním mohly přenášet. Mezi vyžádanou pomoc patřil také chlor a další dezinfekční prostředky vhodné pro uklízení a dezinfekci, a prostředky na hubení hmyzu.

Během operace se EADRCC snažilo získávat informace o situaci v České republice a snažilo se nalézt další vhodná řešení k pomoci při likvidačních pracích. Česká republika musela podávat každý den hlášení o situaci. Díky pomoci EADRCC bylo nakonec vyhověno všem požadavkům ČR.

Významnější taktická cvičení byla organizována v různých účastnících se zemích navržených k tomu, aby praktikovaly procedury, poskytly trénink pro místní a mezinárodní účastníky, vybudovaly součinnost svých schopností a získaly tak zkušenosti pro budoucí operace.

2 Evropská unie

Evropská unie je svazkem demokratických evropských zemí, které se zavázaly ke společnému úsilí o mír a prosperitu. Členské státy vytvořily společné orgány, na které přenesly část své suverenity, takže rozhodnutí o určitých záležitostech společného zájmu lze přijímat demokraticky na evropské úrovni.

Kořeny evropské unie sahají do druhé světové války. Myšlenka Unie se zrodila v odhodlání Evropanů zabránit, aby se podobné zabíjení a ničení někdy v budoucnosti opakovalo. V prvních letech se spolupráce týkala pouze šesti zemí a probíhala hlavně v oblasti obchodu a hospodářství. Dnes EU zahrnuje 27 zemí s 494 miliony obyvatel a zabývá se širokou paletou otázek, které mají přímý dopad na náš každodenní život.

Základní kámen integračního procesu byl položen 9. května 1950 podpisem Schumanovy deklarace. Na jejím základě došlo k založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) a následně, po podpisu Římských smluv v roce 1957, také Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom) a Evropského hospodářského společenství.

Záměrem bylo posílit ekonomickou spolupráce mezi členskými zeměmi a zajistit jejich hospodářskou prosperitu na úkor tradiční rivality a nedůvěry minulosti. Díky prohlubující se integraci a postupnému rozšiřování členské základny tento proces nevyhnutelně získal i politický rozměr.

Maastrichtská smlouva podepsaná v roce 1992, dala vzniknout Evropské unii (EU) a jejím 3 pilířům. Spolupráce v ekonomické oblasti tak byla doplněna o koordinaci kroků v oblastech zahraniční a bezpečnostní politiky a justice.

2.1 Mechanismus společenství pro civilní ochranu

Jedná se o postupy a metody, které mají usnadnit spolupráci jednotlivých členských zemí, při odstraňování následků mimořádných událostí. Nástroj EU je důležitý pro spolupráci v civilní ochraně a byl ustanoven Rozhodnutím rady z 23. října roku 2001 a poté byl nahrazen Rozhodnutím rady z 8. listopadu roku 2007.

V souladu s principem podřízenosti může nástroj poskytovat a přidávat hodnotu k evropské občanské civilní ochraně a podporuje dostupnost pomoci na požádání zasaženou zemí. Tato situace může nastat, jestliže je postižená například venkovská oblast a připravenost na řešení pohromy není dostatečná.

Sdílením roste schopnost civilní ochrany, díky níž můžeme zajistit ještě lepší ochranu lidí, přirozeného a kulturního prostředí a v neposlední řadě také majetku.

Aby se zaručilo efektivní poskytnutí pomoci, musí se pracovní týmy v naléhavých případech velmi rychle zmobilizovat. Pro účel rychlé mobilizace má Mechanismus své vlastní nástroje. Mezi tyto nástroje patří Monitorovací a informační centrum (MIC) a Záchranný a informační systém (CECIS).

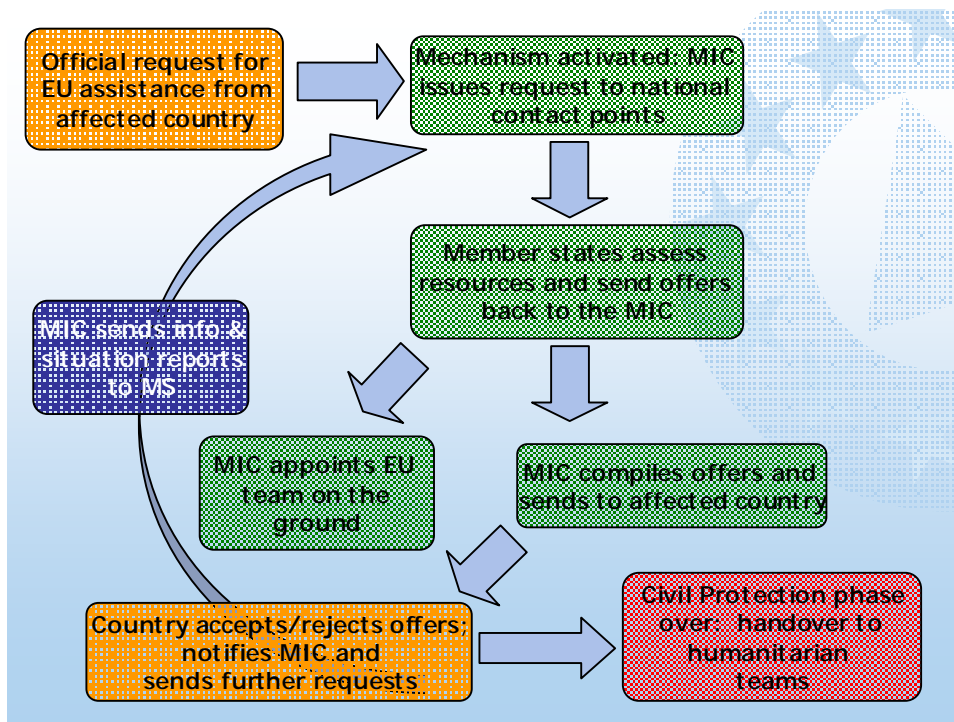
2.1.1 Monitorovací a informační centrum

Monitorovací a informační centrum je centrálním informačním bodem evropské civilní ochrany. Je ovládán Evropskou komisí a je v pohotovosti 24 hodin denně. Jeho hlavním úkolem je usnadnit koordinovanost a organizovanost civilní ochrany při krizové situaci. Dále sleduje pomoc EU, udržuje kontakt mezi členskými státy a doporučuje vhodné správní a krizové experty, kteří mají být vysláni na pomoc dané zemi. Tito experti dostali odborné školení v krizovém managementu a v kurzech civilní ochrany, které jsou financovány Evropskou komisí. To dává zemím platformu a přístupnost všem zúčastněným státům.

O pomoc může požádat i země, která není v Evropské unii, prostřednictvím MIC. Ten vystupuje jako komunikační střed na velitelské úrovni mezi zúčastněnými státy, zasaženou zemí a vyslanými experty. Dále poskytuje užitečné a aktualizované informace o aktuálním stavu probíhajícím v krizové situaci. V neposlední řadě MIC uspořádává role a srovnává nabídky pomoci nebo navrhuje zdárné řešení pomoci postižené zemi. MIC spolupracuje s ostatními mezinárodními organizacemi jako je například Červený kříž.

Další úlohou je šíření včasného varování a výstrahy (denně) při živelných pohromách a vyhodnocení poslední aktualizace pokračujících krizových situací.

MIC usnadňuje obstarávání evropské pomoci skrze Mechanismus společenství pro civilní ochranu. Pomoc probíhá ve dvou úrovních. Za prvé je to velitelská úroveň, kde se porovnávají požadavky a nabídky potřeb hledání řešení a sdílení běžných zdrojů, které jsou možné. Za druhé je to místní úroveň, která je na místě pohromy skrze schůzky polních expertů Evropské unie, kteří jsou povoláni.

Obrázek 1 Schéma žádosti o poskytnutí pomoci podané prostřednictvím MIC (zdroj:<http://ec.europa.eu>)

Aktivace mechanismu

Při aktivaci mechanismu společenství se rozlišují dvě situace, a to:

- Aktivace uvnitř Evropské unie,
- Aktivace mimo Evropskou unii.

V případech aktivace v rámci EU může být tento mechanismus aktivován skrz MIC některým zúčastněným státem hledajícím okamžitou mezinárodní pomoc při přicházející katastrofě. Jakmile MIC přijímá žádost o pomoc, centrum v následujících 24 hodinách kontaktuje síť národních kontaktních uzlů. Kontaktní uzly jsou reprezentovány každým zúčastněným státem. Poté se ocení nabízené disponibilní zdroje každé zapojené země a informuje se MIC, zda poskytnou či neposkytnou pomoc. MIC odpovídá státům, které poskytly nabídku různých potřeb a informuje o stavu, typu a množství dostupné pomoci od jednotlivých států.

Použití MIC není omezeno pouze na členy Evropské unie, ale je tu možnost použití i pro třetí země, které pokud požádají o pomoc, tak se jí jim dostane. Pro použití MIC v případě třetí země je důležité poslat formální žádost pro aktivaci mechanismu. V těchto případech je velice důležité, aby se Evropská komise poradila s prezidentským koncilem a poté určila způsob jednání a pomoci. Důležité je to obzvláště v případech, kdy se krizová situace koná v oblasti,

kteřá je ovlivněná válečným konfliktem nebo občanskými nepokoji. Zastupitelstvo skřz předsednictví může deklarovat, že bude zařazen do tzv. krizových správních zásob.

Poskytnutí pomoci

Opatření pro vyslání přijaté pomoci (jako doručení, doprava, vízové povinnosti, zvyky, apod.) jsou vytvořeny přímo mezi nabízejícími a žádajícími státy. V případě nutnosti může MIC hrát usnadňující roli. Evropské týmy podléhají místním zákonům, a proto by měly operovat podle národních pravidel a záchranné práce řídit dle místních procedur, což se většinou týká různých etnických nebo náboženských problémů. Pro usnadnění technických problémů většinou MIC posílá do takových míst malý tým expertů. Týmy pak zabezpečují efektivní spojení s místními úřady a jinými významnými institucemi, které by měly integrovat evropskou pomoc do celkového pomocného úsilí a usnadnit tak práci evropských týmů. Týmy mohou stále kontrolovat krizovou situaci a sledovat vývoj situace přímo na místě a tím aktualizovat hlavní MIC centrum.

Spolupráce s dalšími organizacemi

Jestliže Mechanismus pomáhá v zemích třetího, činí tak obvykle ve spolupráci s dalšími organizacemi jako například OCHA (Úřad pro koordinaci humanitární činnosti), ECHO (Odbor humanitární pomoci Evropské komise) nebo Červený kříž. Děje se tak za předpokladu, že jsou v zemi přítomni.

2.1.2 Ostatní nástroje společenství

Krom samotného Monitorovacího a informačního střediska, existují v rámci Evropského společenství i další nástroje, které umožňují snadnější zvládnutí nastalých situací. Mezi tyto nástroje patří:

- Záchranný a informační systém (CECIS),
- Vzdělávací programy,
- Civilní ochranné jednotky.

Záchranný a informační systém

Jedná se o spolehlivý internetový výstražný a oznamovací program, vytvořený se záměrem usnadnění záchranné komunikace mezi zúčastněnými státy. Poskytuje integrovanou platformu pro odesílání a příjem výstrahy. Dále umožňuje sledování detailů o požadované pomoci, nabídkách pomoci, vývoji a pokračování krizové situace, a také umožňuje vytvářet záznamy.

Vzdělávací programy

Vzdělávací programy byly sestaveny se zaměřením na zlepšování a procvičování průběhu krizové situace. Jde o zajištění kompatibility a doplnění zkušeností mezi zasahujícími týmy. Zvyšuje se tak praxe zasahujících expertů, která vede k lepším výsledkům spolupráce. Programy rovněž zahrnují výcvikové kurzy a školení, organizační záležitosti při cvičeních a systém výměny expertů zúčastněných států.

Civilní ochranné jednotky

Civilní ochranné jednotky jsou tvořeny z národních zdrojů jednoho či více členských států EU. Důležité je, že se tak činí na dobrovolném základu. Všechny jednotky představují pomoc svými schopnostmi, jde o to, že pomoc je velmi rychlá. Jako první pomoc jednotky poskytly v roce 2005 a 2006 při hurikánu Katrina a tsunami v jihovýchodní Asii. Civilní jednotky získaly způsobilost u Evropské rady a Evropského parlamentu.

3 Krizový management v České republice

Krizový management je vnímán jako komplex opatření a úkolů, které plní veřejná správa (veřejné instituce) spolu s dalšími organizacemi při náhlých situacích ohrožení značného rozsahu pro zajištění bezpečnosti obyvatelstva.

Hlavními úkoly jsou:

- Udržení funkčnosti veřejné správy,
- Udržení duševního a fyzického zdraví obyvatelstva,
- Zajištění dostupnosti životně důležitého zboží a služeb,
- Podpora záchranným, bezpečnostním a vojenským složkám,
- Humanitární pomoc včetně mezinárodní.

Krizový management plní svou funkci v přípravě a při vlastním řešení mimořádné / krizové situace vzniklé v důsledku mimořádné události, kterou může být:

- Provozní havárie,
- Živelní pohroma,
- Sociální krize,
- Mimořádná událost se zvýšeným ekologickým dopadem,

Mezi hlavní činnosti, které spadají do oblasti krizového managementu patří především:

- analýza a vyhodnocení bezpečnostních rizik,
- plánování,
- organizování,
- realizace opatření,
- kontrola činností.

3.1 Orgány krizového managementu

V rámci České republiky, lze orgány krizového řízení rozdělit na orgány:

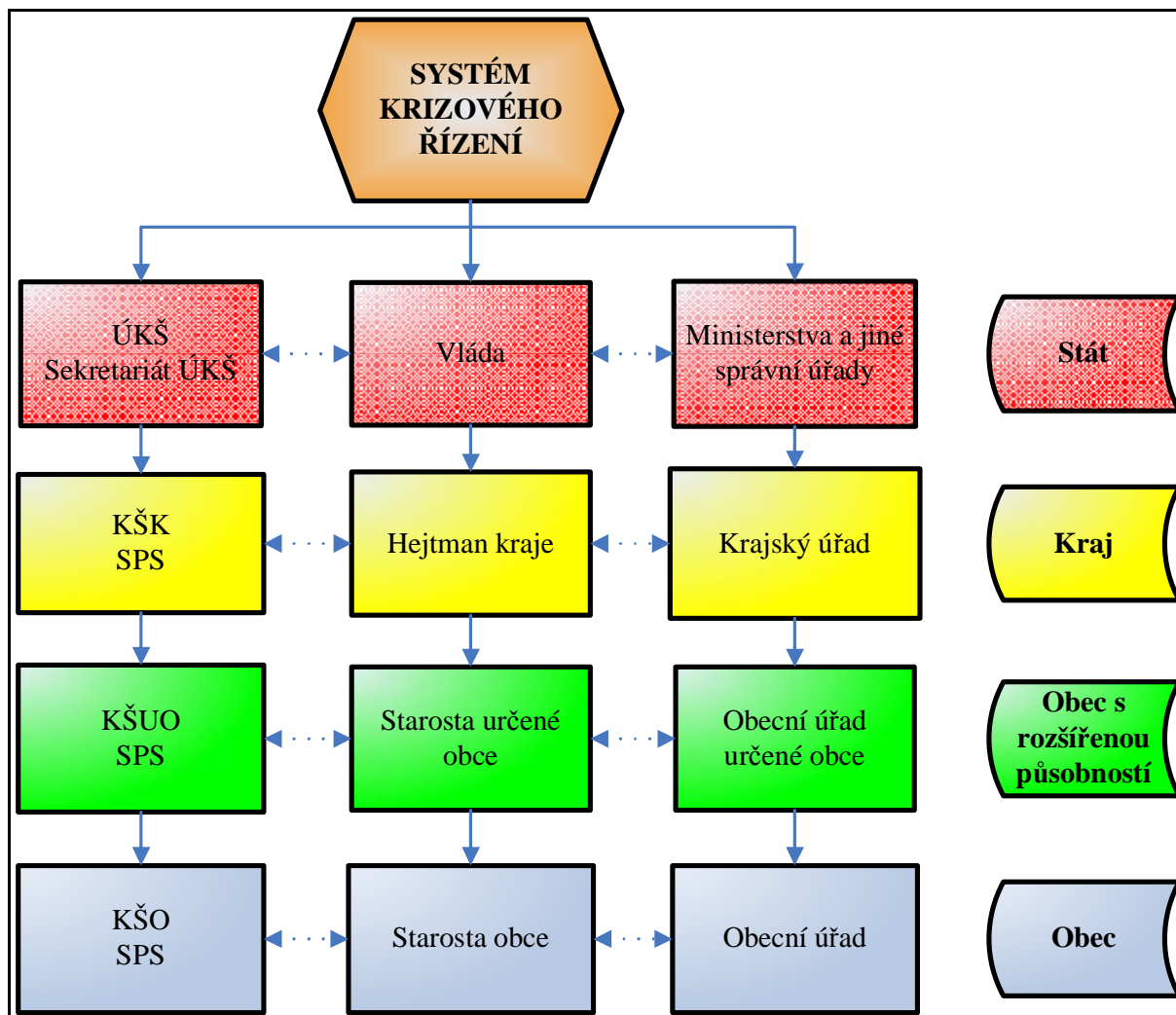
- a. s celostátní působností:
  - Bezpečnostní rada státu (BRS),
  - Ústřední krizový štáb (ÚKŠ).

b. s územní působností:

- Bezpečnostní rada kraje (BRK),
- Krizový štáb kraje (KŠK),
- Bezpečnostní rada určené obce (BRUO),
- Krizový štáb určené obce (KŠUO),
- Krizový štáb obce.

Následující obrázek znázorňuje systém krizového řízení v rámci České republiky.

Obrázek 2 Systém krizového řízení v ČR

3.1.1 Orgány s celostátní působností

Jedná se o takové orgány, které výkonem své činnosti rozhodují o opatřeních, jenž je možné přijmout na území celé republiky.

Bezpečnostní rada státu

Stálý pracovní orgán vlády ČR, který koordinuje problematiku bezpečnosti České republiky, a který připravuje návrhy opatření k jejímu zajištění.

Předsedou BRS je předseda vlády, dalšími členy jsou pak jednotliví ministři vlády. V případě potřeby se jednání BRS se mohou účastnit i vedoucí organizačních složek státu, jako například guvernér České národní banky, nebo předseda Správy státních hmotných rezerv.

Pro zajištění své činnosti stanovila BRS čtyři pracovní výbory: Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, Výbor pro obranné plánování, Výbor pro civilní nouzové plánování a Výbor pro zpravodajskou činnost.

Ústřední krizový štáb

Jedná se pracovní orgán vlády, který se podílí na řešení vzniklých krizových situací, a také koordinuje záchranné a likvidační práce na ústřední úrovni.

UKŠ je aktivován pokud hrozí nebo nastane krizová situace, dále také je-li potřeba plnit spojenecké závazky nebo při účasti ozbrojených sil v zahraničí, nebo v případech poskytnutí humanitární pomoci velkého rozsahu do zahraničí.

Ttbulka 1 Předsednictví v Ústředním krizovém štábu

• Varianta A - Ministr obrany	• Varianta B - Ministr vnitra
Řešení krizových situací při: • Vnější vojenském ohrožení ČR • Plnění spojeneckých závazků v zahraničí • Účasti ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích	Řešení krizových situací při: • Ostatních druhů ohrožení ČR • Poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí • Zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací

3.1.2 Orgány s územní působností

Jedná se o orgány krizového řízení s územně vymezenou působností. Jde především o orgány samosprávy na úrovni krajů a obcí.

Bezpečnostní rada kraje

Jde o koordinační orgán kraje pro přípravu na krizové situace. Předsedou je hejtman kraje, ten také jmenuje ostatní členy, kterých může být maximálně 10. Členy jsou náměstek hejtmána, ředitel krajského úřadu, určený příslušník Policie ČR, ředitel HZS kraje, ředitel ZZS, přidělený příslušník Armády ČR. Hejtman prostřednictvím tohoto orgánu naplňuje zákonem stanovenou povinnost k zajištění připravenosti kraje.

Rada se schází k pravidelným zasedáním, dle schváleného ročního plánu, pokud je potřeba může se sejít při mimořádném zasedání.

Tento orgán projednává dokumentaci potřebnou k zajištění krizové připravenosti kraje, především pak havarijní a krizové plány, návrhy koncepce ochrany obyvatelstva aj. Dále také posuzuje možnosti vzniku krizových událostí, dokumentaci obcí se vztahem ke krizovému plánu kraje, zprávy o činnosti a připravenosti IZS na území kraje.

Krizový štáb kraje

Je pracovním orgánem, který zřizuje hejtman kraje k řešení krizových situací vzniklých na území kraje.

Svolává jej hejtman a to tehdy dojde-li k vyhlášení stavu nebezpečí pro území kraje, nebo je-li vyhlášen krizový stav pro území celého státu, nebo pro jeho část patřící do území kraje, a je-li k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Počet členu není pevně stanoven. Členy štábu jsou členové bezpečnostní rady kraje a členové stále pracovní skupiny (tajemník KŠ, pracovníci krajského úřadu, zástupci složek IZS a další odborníci).

Krizový štáb kraje především organizuje záchranné a likvidační práce na území kraje, vede přehled nasazených sil a prostředků, analyzuje vývoj nastalé situace, zabezpečuje informování obyvatelstva o vzniku a průběhu krizové situace, organizuje ochranu obyvatelstva na postiženém území, a další.

Bezpečnostní rada určené obce

Jedná se o koordinační orgán určené obce pro přípravu, území patřícího do správního obvodu obce, na krizové situace. Předsedou je starosta obce, který také jmenuje členy této rady, přičemž maximální počet členů je 8. Členy musejí být místostarosta, tajemník úřadu, určený příslušník Policie ČR, příslušník HZS sboru určený krajským ředitelem, velitel sboru dobrovolných hasičů obce a zaměstnanec obecního úřadu, který je zároveň tajemníkem rady.

Činnosti rady jsou shodné s činnostmi BRK, s tím že působnost této rady je dána správním územím určené obce.

Krizový štáb určené obce

Je pracovním orgán, který zřizuje starosta obce s rozšířenou působností k řešení krizových situací vzniklých na správním území této obce.

Svolán je tehdy dojde-li k vyhlášení stavu nebezpečí pro území kraje, nebo jeho část patřící do působnosti této obce, nebo je-li vyhlášen krizový stav pro území celého státu, nebo pro území kraje, anebo jeho část patřící do působnosti určené obce a je-li k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací. Krizový štáb určené obce svolává starosta této obce.

3.2 Integrovaný záchranný systém

Za integrovaný záchranný systém (dále také IZS) se považuje koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací[5]. Rovněž lze také IZS charakterizovat jako prostředek součinnosti územních orgánů veřejné správy a složek při provádění záchranných a likvidačních prací, přičemž působnosti stanovené krajskému úřadu nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle zvláštního zákona [5] jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

IZS dělíme na:

a. Základní složky:

- Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky zařazené do plošného pokrytí území kraje,
- Policie ČR,
- Zdravotnická záchranná služba.

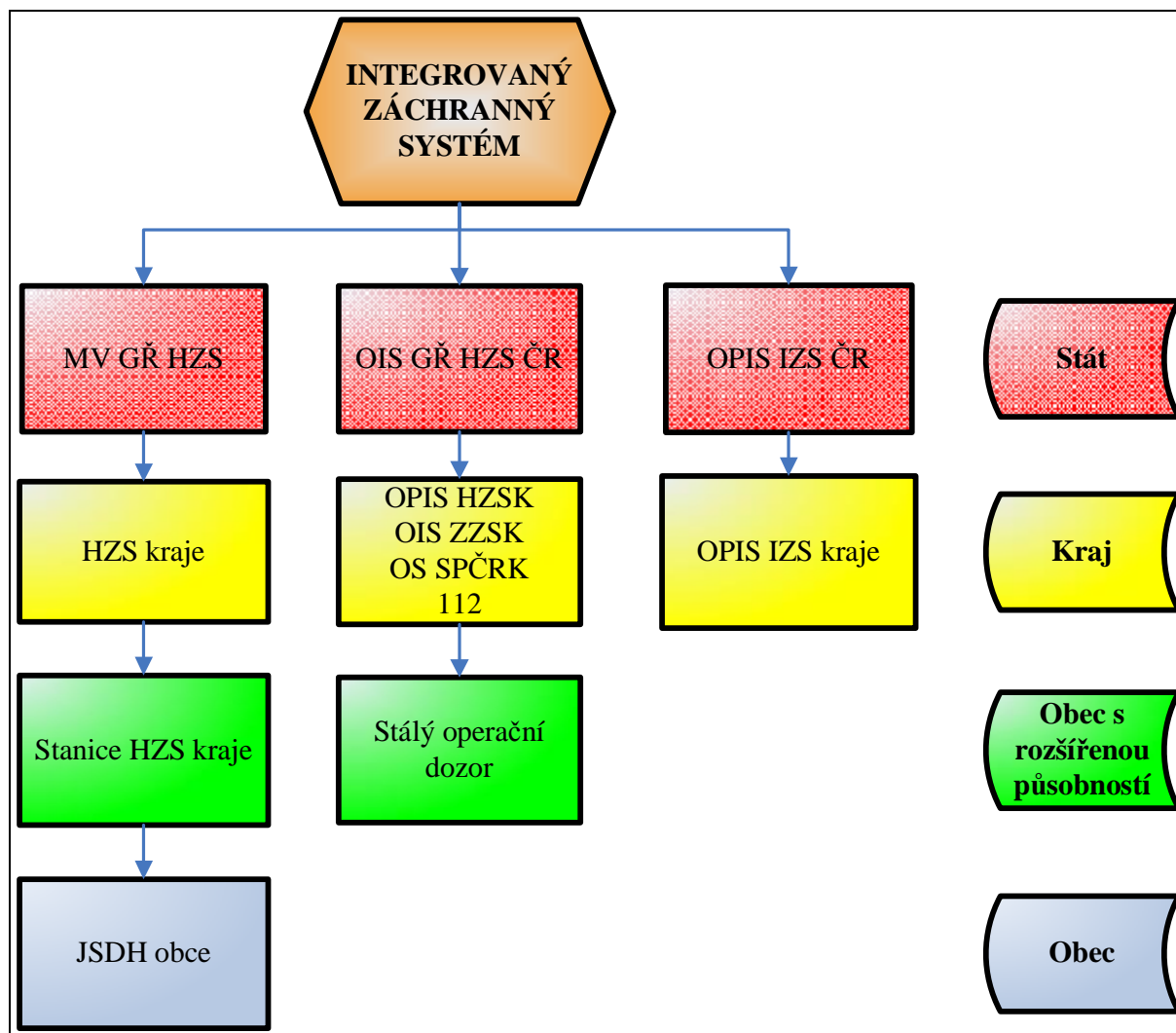
b. Ostatní složky:

- Jednotky Armády ČR,
- Ozbrojené bezpečnostní sbory,

- Ostatní záchranné sbory,
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- Zařízení civilní ochrany,
- Neziskové organizace a sdružení občanů,
- Orgány ochrany veřejného zdraví.

3.2.1 Operační a informační středisko IZS

Stálými orgány pro koordinaci složek IZS jsou operační a informační střediska IZS. O nebezpečích vzniku mimořádných událostí jsou základní složky IZS informovány právě prostřednictvím operačních a informačních středisek IZS. Jejich úkoly plní operační a informační střediska HZS krajů a operační informační středisko MV – generálního ředitelství HZS ČR. Mezi základní úkol operačních a informačních středisek IZS patří podpora činnosti krizových štábů a výměna informací z míst mimořádných událostí do krizového štábu a mezi krizovými štáby, a to nepřetržitě a i v případech, kdy spolehlivě nefungují veřejné komunikační prostředky nebo je nefunkční elektrická rozvodná síť[3].

Obrázek 3 Struktura IZS

3.3 Spolupráce krizového managementu se zahraničím

V případě krizové události, kdy zasažený stát nemá dostatek sil a prostředků k zvládnutí této mimořádné situace, může zažádat o pomoc, a to prostřednictvím Monitorovacího a informačního centra (MIC), nebo také prostřednictvím Euroatlantického koordinačního střediska reakce na katastrofy (EADRCC). Pokud tyto instituce obdrží žádost o pomoc, předají jí prostřednictvím operačního a informačního střediska generálního ředitelství HZS ČR, které společně s Ministerstvem zahraničních věcí připraví návrhy a způsoby řešení poskytnutí pomoci Českou republikou.

V případech, kdy je Česká republika zasažena událostí, kterou není možné řešit vlastními silami a prostředky, žádá prostřednictvím OPIS GR HZS ČR o poskytnutí pomoci ze zahraničí. Tato žádost je následně předána na MIC nebo EADRCC, které předají informace dalším zemím, začleněným do těchto struktur. V současné době má Česká republika

podepsané oboustranné dohody o poskytnutí pomoci se všemi sousedními státy a Maďarskem. Tyto smlouvy umožňují zjednodušené překročení státních hranic při nasazení záchranných jednotek.

Základním právním předpisem, kterým se řídí zapojování jednotek ČR do mezinárodních záchranných operací, a také poskytování humanitární pomoci do zahraničí, je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. Tento zákon umožňuje Ministerstvu vnitra v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí rozhodovat, o poskytnutí humanitární pomoci do zahraničí a o zapojení záchranných jednotek ČR do mezinárodních záchranných operací.

Česká republika v současné době poskytuje tyto typy pomoci:

- záchrannářskou,
- materiální,
- finanční,
- poradenskou,
- a kombinovanou pomoc.

Záchrannářská humanitární pomoc do zahraničí

Součástí záchrannářské humanitární pomoci poskytované do zahraničí jsou připraveny speciální typy odřadů. Složení odřadů je uzpůsobeno pro potřeby úspěšného zvládnutí nastalých situací v místě mimořádné události (požární odřad, povodňový odřad, USAR odřad, apod.). Mezi hlavní členy odřadu patří příslušníci HZS ČR nebo také příslušníci kynologických brigád.

Materiální humanitární pomoc do zahraničí

Humanitární materiální pomoc do zahraničí je poskytována na základě konkrétní žádosti postiženého státu, která je českou stranou zvážena a humanitární pomoc je případně Českou republikou poskytnuta. O materiální humanitární pomoci rozhoduje Ministerstvo vnitra v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí.

Finanční humanitární pomoc do zahraničí

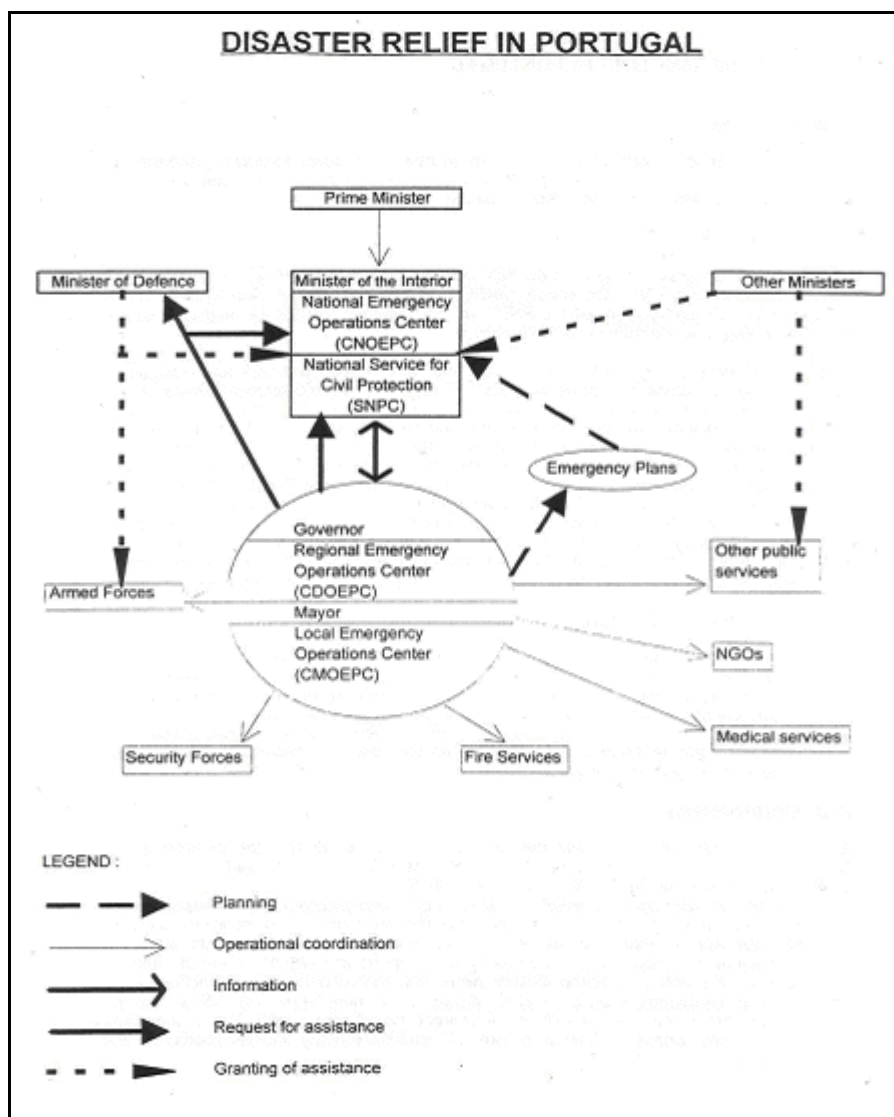
O poskytnutí finanční humanitární pomoci do zahraničí rozhoduje Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s MV - generálním ředitelstvím HZS ČR. Pomoc je většinou

poskytována prostřednictvím mezinárodních organizací nebo přímo na bankovní konto určené postiženým státem.

4 Krizový management v Portugalsku

K základním bodům krizového managementu v Portugalsku patří ochrana obyvatelstva a materiálních hodnot, a také civilní nouzové plánování.

Obrázek 4 Systém krizového řízení Portugalska (www.icd.org)

4.1 Integrovaný systém civilní ochrany

Jako hlavní nástroj ochrany obyvatelstva je zřízen Integrovaný systém civilní ochrany. Tento systém se člení na tři úrovně obdobně jako v České republice, a to na:

- celostátní úroveň řízení: zde patří Národní služba civilní ochrany (SNPC) - Servico Nacional de Protecção Civil, jež je organizačně přidružena pod ministerstvo vnitra,

- regionální (krajskou) úroveň řízení: Servico Regionais de Protecção Civil (SRPC) patří příslušným vládám z autonomních regionů
- místní (městskou, obecní) úroveň řízení: Servico Municipais de Protecção Civil (SMPC), patří starostům.

Portugalsko má 18 hlavních distriktů. Každá správní a samosprávná úroveň disponuje vlastním krizovým operačním centrem. Civilní ochrana nedisponuje specifickými jednotkami pro zvládání krizových situací. K tomuto účelu jsou využívány jednotky hasičů, policie, národní gardy, ozbrojených sil a dalších institucí.

V případě pohromy na národní úrovni je odpovědný za řízení civilní nouzové politiky ministerský předseda, který může pověřit ministra vnitra.

4.2 Základní struktura civilního nouzového plánování

Systém civilního nouzového plánování je tvořen těmito orgány:

- Národním zastupitelstvem pro Civilní nouzové plánování (CNPCE - O Conselho Nacional de Planeamento Civil de Emergência).
- Komisemi krizového plánování základních aktivit - tato komise odpovídá SCEPC v NATO. Mezi hlavní úkoly a cíle patří dodržování civilní nouzové politiky, v oblastech: dopravy, energií, zemědělství, průmyslu, komunikací a zdraví. Účelem je garantovat v době krize kontinuitu, vládní akceschopnost, přežití národa, podporu ozbrojených sil, ochranu obyvatelstva, ale i ochranu národního dědictví.
- Radou ministrů – která je základním politickým pracovním útvar, s celostátní odpovědností za veškeré aktivity.

Součástí civilního nouzového plánování Portugalska jsou tzv. „Krizové operační stupně“, které plní obdobnou funkci jako Operační a informační střediska IZS.

Krizové operační stupně jsou členěny do tří úrovní:

- a. Národní nouzové centrum (CNOEPC),
- b. Oblastní nouzová centra (CDOEPC),
- c. Místní nouzová centra (CMOEPC).

CNOEPC je aktivováno Národní službou civilní ochrany (SNPC), za účelem koordinace záchranných prací a poskytování logistické a informační podpory zasahujícím jednotkám při událostech celonárodního charakteru.

CDOEPC a CMOEPC mají obdobnou funkci jako Národní nouzové centrum, avšak jsou aktivovány buď při událostech regionálního či místního charakteru, nebo také v případě aktivace CNOEPC.

Při odstraňování následků mimořádných událostí a krizových situací je dána různým organizacím povinnost spolupracovat s orgány krizového řízení. Mezi tyto organizace patří především: dobrovolní hasiči, zdravotnické služby, bezpečnostní instituce, národní garda a další dobrovolnické organizace, ale také veřejné služby odpovědné za lesy a přírodní rezervace, průmysl a energie, dopravu, komunikace, vodní zdroje a životní prostředí.

Několik vědeckých a technologických institucí a organizací je zvláště přiřazeno k spolupráci se SNPC.

4.3 Nejdůležitější národní zákony a předpisy

Zákon č. 113/91, August 29 – zákon o civilní ochraně

Zákon č. 203/93, June 3 - zákon o národní službě civilní ochrany

Zákon č. 222/93, June 18 – zákon o operačních střediscích civilní ochrany

Národní obrana a ozbrojené síly

Rozhodnutí rady ministrů o schválení strategické koncepce pro národní obranu

Práva a předpisy z CNPC

Předpisy z výborů krizových plánů

Občanský zákoník

Mobilizace a válečný akt a jeho předpisy.

5 Případové studie k činností mezinárodního krizového managementu

V této části popisují několik případů, které se udály jak v Portugalsku, tak také v České republice, a při kterých bylo využito mezinárodní pomoci při zdolávání nastalých situací.

5.1 Lesní požáry v Portugalsku

Lesní požáry, především v letních měsících, patří mezi hlavní problémy Portugalska. Bohužel jsou způsobené jak velkým suchem tak i neopatrností obyvatel.

V letech 2003 a 2005 došlo k největším požárům v historii Portugalska. Při tak rozsáhlých požárech došlo k obrovským škodám v oblasti environmentální, ekonomické, ale především došlo k vysokým ztrátám na lidských životech. Důležitými faktory, proč vznikají, požáry v Portugalsku jsou zejména dlouhá období sucha a vysoké teploty.

Problém s likvidací požárů je dán zejména tím, že půdu pokrývá většinou nízký porost, který v sobě neobsahuje tolik vlhkosti. To má za důsledek rychlé šíření požárů. Portugalsko nemá k dispozici tolik pracovníků, kteří by mohli kontrolovat území, a proto se stává, že častokrát začne hořet, ale k likvidaci dojde, až když už je bohužel pozdě. Velkým problémem je také to, že se Portugalsko potýká s nedostatkem vody.

Další nevýhodou Portugalska jsou opravdu chudé vesnice, zvláště na jihu, které nemají dostatek lidí a techniky pro zdolávání požárů. Vláda se snaží zakládat dobrovolné organizace, které by měly být v každé vesnici, jako u nás dobrovolní hasiči, ale zatím bohužel bez větších úspěchů. Portugalská vláda má snahu zavádět výukové programy jak se chovat při požáru, ale v současné době se potýká s nezájmem obyvatelstva o tyto kurzy.

Ale dost bylo kritiky. Požáry se svépomocí a díky pomoci zahraničí dokázaly uhasit velmi rychle a zničené oblasti se vracejí do původního stavu.

V roce 2003 bylo na území Portugalska 21 požárů. Celkově bylo zasaženo 423,948 hektarů lesních porostů, kde zemřelo 13 místních obyvatel, z toho 10 hasičů. Ekonomická škoda se vyšplhala na 740 milionů eur. Událost ukázala, jak byla důležitá vzájemná výpomoc. S ohledem na rozsáhlost požárů Portugalsko požádalo o pomoc EU. MIC ihned po žádosti o pomoc zmobilizovalo ostatní státy zapojené do jeho struktur. Během několika hodin od žádosti byly státy schopny nabízet pomoc (Francie, Itálie, Německo, Nizozemí, Slovensko, Španělsko a Norsko).

Portugalsko žádalo především o prostředky k hašení těchto požárů. Jednalo se zejména o letecké jednotky, které by umožnily hašení rozsáhlých ploch .

Francie a Itálie dodala celkem 3 letouny k hašení požárů. Německo a Nizozemí poskytlo celkem 9 specializovaných helikoptér. Pomoc Slovenska a Norska byla nakonec odmítnuta s ohledem na příznivý vývoj situace.

Zásadním problém při likvidaci takto rozsáhlých požárů je vznik hustého dýmu, který snižuje viditelnost a tím ovlivňuje použitelnost letecké pomoci při hašení. Z tohoto důvodu byly pořizovány družicové snímky zasažených oblastí, které ulehčily navádění letadel na cíl.

Díky zahraniční pomoci došlo k uhašení požárů během několika dní.

Nejvíce zasaženými vesnicemi byly: Castelo Branco, Braganca, Guarda, Portalegre, Viseu, Vilana do Castelo a Santarem.

Obrázek 5 Zasažené oblasti při požárech v roce 2003 (zdroj www.reliefweb.int)

Hasebních prací se účastnilo na 2249 hasičů, 750 členů portugalské armády, přes 800 členů národní gardy. Bylo nasazeno přes 700 kusů techniky, včetně 44 leteckých jednotek (z toho 12 kusů zahraničních).

Kladné stránky vidím především v pracovním nasazení všech osob, jenž se podílely na likvidaci této události, a také v přístupu místního obyvatelstva, které se všestranně snažilo pomoci zasahujícím jednotkám.

Naopak zápory pak, z mého pohledu, spočívají v absenci územních a evakuačních plánů, a také v nedostatečné připravenosti velících osob. Mezi další věci, které určitě nepřispěly k urychlenému zvládnutí situace, pak lze zařadit problémy s komunikací mezi řídicími pracovníky a postiženým obyvatelstvem.

Návrhy možných opatření a prevence:

- zlepšit koordinaci mezi službami,
- modernizace některých služeb a vybavení, poskytnout vhodné vybavení do vesnic, kde není možné tyto prostředky nakoupit,
- zvyšovat kvalifikaci obyvatel,
- vybudovat ochranu proti požárům, zvýšit četnost alarmů a požárních hlásičů, popřípadě základní prvky protipožární ochrany,
- vylepšovat tréninky jak na národní tak i mezinárodní úrovni,
- do budoucna nestavět vesnice v blízkosti lesů a rizikových míst a proškolenat obyvatelstvo pro nouzové situace včetně učení ke svépomoci.

5.2 Lesní požár v Národním parku České Švýcarsko

V červenci roku 2006 došlo k požáru lesního porostu v Národním parku České Švýcarsko. Tento požár byl zvláštní v tom, že vypukl ve velmi složitém terénu, jako jsou kopce a skály. Celkově zničil požár 25 hektarů lesa a délka hašení požáru dosáhla 7 dní.

Obrázek 6 Oblast požáru v NP České Švýcarsko (zdroj www.mvcr.cz)

Problémem bylo, že požár nebyl jediný v okolí. Hasiči museli vyjíždět ještě k dalším dvou požárům, což bylo na tak malém prostoru komplikací. Důležité bylo povolát odborníky, kteří se vyznali v terénu a určili přístupové cesty. Oheň se šířil podzemně, nadzemně a i pozemně. Situaci zhoršoval silný vítr a teplé počasí.

Byly vzneseny požadavky na letecké hasení požáru prostřednictvím letecké hasičské služby. Cílem bylo uhasit požár co nejrychleji a zabránit dalšímu šíření. Kvůli špatnému přístupu musela být zřízena kyvadlová doprava na přepravu hasební vody. Díky terénu se bohužel nedalo hasit přes noc. To způsobovalo další rozšiřování požáru. Tento zásah byl pro jednotky, které požár zdolávaly, opravdu náročný, neboť stál všechny účastníky mnoho sil.

Celkem bylo na hasební práce nasazeno 43 jednotek PO z toho: 8 jednotek HZS Ústeckého kraje, 1 jednotka HZS podniku České dráhy, 33 jednotek SDH obcí, 1 jednotka Sboru dobrovolných hasičů Ottendorf (Spolková republika Německo).

Z uvedeného celkového počtu se z hlediska územní dislokace jednotek PO jednalo v šesti případech o meziokresní pomoc. Ve dvou případech o mezi krajskou pomoc a v případě jedné jednotky i o pomoc mezistátní.

Zápory zásahu:

- V této době byly největší sucha a vedra v České republice.
- Místo požáru se nacházelo v těžko dostupném a členitém terénu s převýšením až 193 m Z toho důvodu bylo nutné nasadit do boje s požárem také lezecké skupiny jednotek PO.
- Nepřítomnost dostatečně vydatného zdroje požární vody v těsné blízkosti místa zásahu vyvolala nutnost zajišťování dálkové dopravy vody.
- Nemožnost vyšší míry poskytnutí letecké podpory pozemním silám.
- Problémy s komunikací, jelikož nebyl dobrý signál.

Klady zásahu:

- Vysoké nasazení a osobní obětavost zasahujících jednotek.
- Vysoká efektivita leteckého hašení a příkladná spolupráce pilotů leteckých sil se silami pozemními (velitelem zásahu, veliteli jednotlivých úseků a velitelem plnicího místa).
- Využití přepravní techniky k přenosu materiálu, která ulehčila práci zasahujícím jednotkám zejména přenosných motorových stříkaček (dále jen PMS), do míst nepřístupných pro standardní požární techniku.
- V průběhu zásahu nedošlo díky dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci k žádnému zranění zasahující osoby.
- Příkladná spolupráce se zástupci NP České Švýcarsko a PČR.

Návrhy řešení:

- Zákaz vstupu do lesa
- Vyškolení jednotek na složitější zásahy v těchto podmínkách

5.3 Povodně v České republice

V srpnu roku 2002 po několikadenních srážkách došlo k jednomu z nejhorších záplav v historii České republiky. Povodněmi v srpnu roku 2002 bylo zasaženo v různém rozsahu celkem 43 okresů v rámci 10 krajů. Zatopeno bylo 99 měst, obcí a městských částí. Voda částečně poškodila dalších 347 obcí a měst. Přímou nebo nepřímou bylo povodněmi dotčeno 15,5 % obyvatel České republiky.

Při povodních v srpnu 2002 bylo nasazeno 24 200 hasičů, z čehož 5 100 příslušníků HZS ČR ze všech krajů (4 000 příslušníků, bezprostředně zasahujících a 1 100 příslušníků podléhajících se na činnosti v operačním řízení, v krizových štábech a pro týlové zabezpečení, jako je logistika, zásobování, opravy apod.) 19 100 dobrovolných hasičů a hasičů z HZS podniků. Zraněno bylo 136 hasičů, z toho 62 příslušníků HZS ČR. Jeden dobrovolný hasič při zásahu zemřel.

V obou vlnách povodně způsobily přívalové deště, které způsobily značné škody na majetku, infrastruktuře území a na životním prostředí. Složkami IZS bylo evakuováno 123 200 osob a bezprostředně bylo zachráněno 3 374 osob (často za pomoci člunu nebo vrtulníku). Zásahů při povodních se zúčastnily všechny základní složky IZS (jednotky požární ochrany, Policie ČR a zdravotnická záchranná služba) a většina ostatních složek IZS (např. Armáda ČR, Český červený kříž, obecní (městská) policie, Vodní záchranná služba, organizace ADRA, Česká katolická charita a další). Nasazeny byly složky IZS nejen z postižených oblastí, ale z celého území ČR.

Vláda České republiky byla donucena požádat o pomoc skrze EADRCC. V rámci zahraniční pomoci působilo na území České republiky 214 záchranářů z 8 států. Byla přijata humanitární pomoc z 32 států, zejména ve formě záchranných týmů, vysoušečů, čerpadel, hygienických, dezinfekčních a čisticích prostředků a očkovacích látek proti žloutence typu A. Nabízená speciální technika s obsluhou, ale i kompletní záchranářské týmy ze zahraničí byly centrálně nasazovány především pro potřeby HZS hl. m. Prahy, Středočeského a Ústeckého kraje.

Během operace se EADRCC snažilo získávat informace o situaci v České republice a nalézt vhodná řešení k pomoci při likvidačních pracích. Česká republika musela podávat každý den hlášení o situaci. EADRCC nakonec vyhověla všem požadavkům České republiky.

6 Návrh komunikačního systému národních operačních středisek

V této části bych chtěla představit vlastní návrh společného vnitřního komunikačního systému, který by mohly využívat národní operační střediska a tím urychlit proces informování okolních zemí o vzniklé mimořádné události.

Při příjmu tísňové zprávy o mimořádné události operátorem národního operačního střediska, kteréhokoli státu Evropské unie, zváží operační důstojník, jestli se jedná o MU velkého rozsahu, která by vyžadovala pomoc mezinárodních záchranných jednotek.

Pomoc při zdolávání a odstraňování následků MU, by se mohla řídit následujícím algoritmem viz. Obrázek 7 Algoritmus toku informací.

Tento orgán Evropské unie bude propojen navzájem se všemi členskými zeměmi intranetem, spojující veškerá potřebná pracoviště krizového managementu.

6.1 Zaslání informací do registru o MU

Při tomto kroku operační důstojník národního operačního centra vyšle datovou zprávu, elektronicky, pomocí zavedeného intranetu, který by propojoval veškerá krizová centra v celé EU. Zpráva by měla obsahovat informace o rozsahu MU, nasazených jednotkách a přibližný počet požadovaných jednotek.

6.2 Příjem a zhodnocení zprávy komisí registru EU

Komise registru EU bude stálá pracovní skupina pracující ve složení zástupců členů států EU. Každý stát bude mít pouze jednoho svého zástupce.

Komise přijme a analyzuje zprávu o MU, a následně rozhodne zda poskytne pomoc ze společných jednotek.

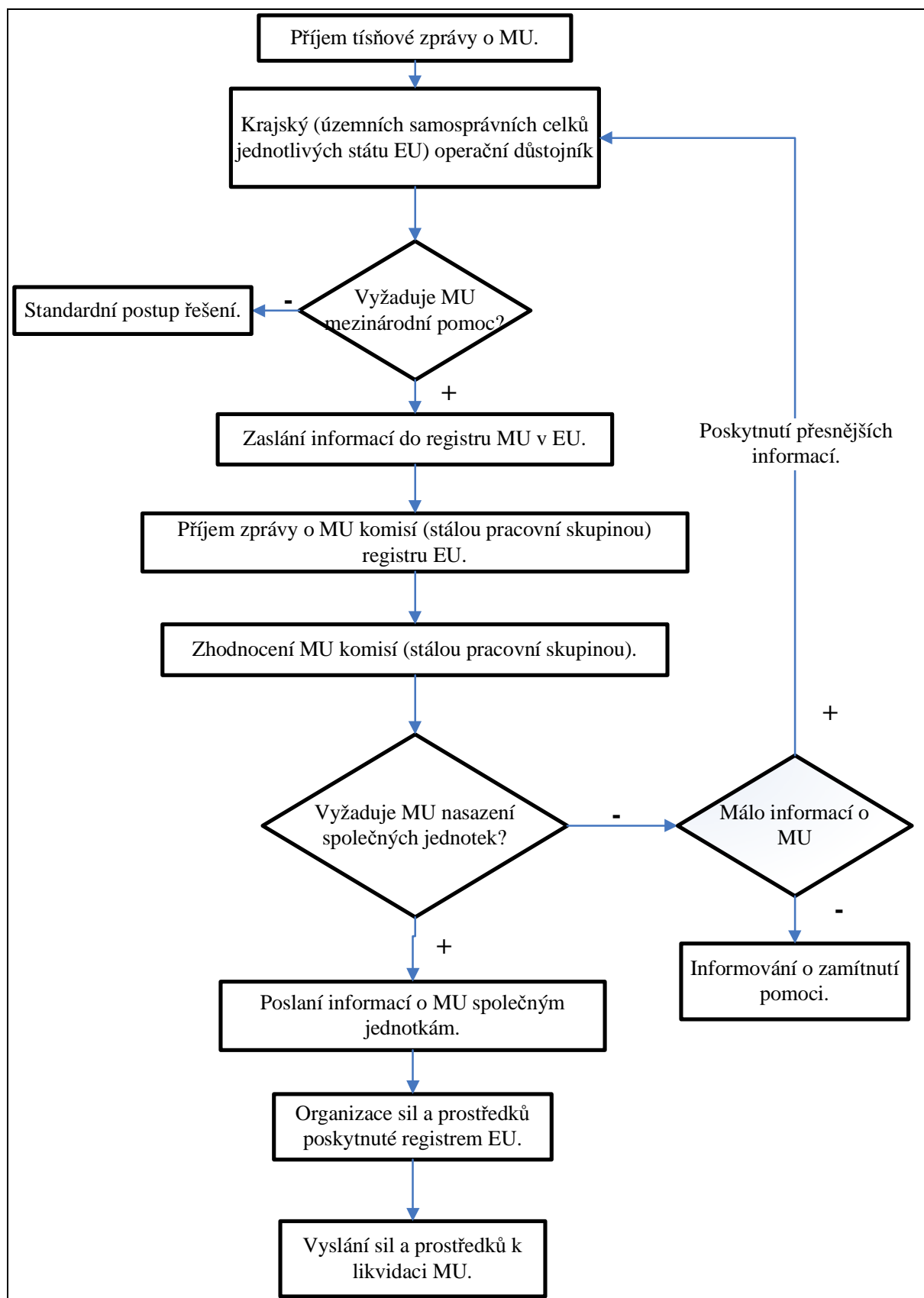
Tyto společné jednotky budou stávající složky všech států EU. Výběr národních jednotek ve státech bude prováděn tak, aby jejich akceschopnost byla co nejlepší. Rozmístění těchto složek, plošné po celém území EU, bude záviset na počtu obyvatel a míře rizika, které se může vyskytnout na daném území. Zpravidla budou vybírány jednotky nacházející se v krajských městech a podobně.

6.3 Poslání informací o MU společným jednotkám

Při kladném vyhodnocení zprávy o poskytnutí pomoci v rámci společných jednotek registru EU bude předán (poslán) rozkaz pomocí intranetu, co nejrychlejšímu výjezdu jednotek. Tyto potřebné jednotky budou zpravidla vybírány podle vzdálenosti a času dojezdu k MU sousedních států.

6.4 Organizace sil a prostředků

Pro nejefektivnější organizaci budou vyslané jednotky ihned po opuštění své mateřské základny (stanice) komunikovat s registrem EU. Zde jim budou poskytována potřebná data o MU. Registr koordinuje pohyb jednotek až po příjezd k MU, zde se jednotky nahlásí místnímu veliteli, který bude organizovat jejich zásahovou činnost.

Obrázek 7 Algoritmus toku informací

Závěr

Ve své bakalářské práci se zabývám problematikou spolupráce mezinárodního krizového managementu. Myslím si, že v současné době, při stále narůstajícím počtu mimořádných událostí, je toto téma opravdu důležité. Důležitost této problematiky je dána především tím, že je stále složitější, vzhledem k rozsahu těchto událostí, nastalé situace řešit jen vlastními silami a prostředky. Toto tvrzení dokládají mnohé události z nedávné minulosti, kdy bylo potřeba k likvidaci následků událostí použít mezinárodních sil a prostředků.

K řešení zadané problematiky jsem použila srovnání přístupů ke krizovému managementu v rámci Evropské unie a NATO. V rámci těchto struktur působí operační střediska, která mají za úkol shromažďovat informace o probíhajících krizových situacích a koordinovat případnou pomoc postiženým zemím. Dále jsem se pak zaměřila na oblast krizové připravenosti v rámci České republiky a Portugalska. Bylo zjištěno, že systém krizového řízení je v obou zemích do značné míry podobný, a to především v oblasti strukturního členění. V obou zemích se krizový management člení do tří základních úrovní, a to národní, oblastní (krajské) a místní.

Princip, na kterém je v dnešní době postaven systém mezinárodního krizového managementu spočívá v tom, že pomoc do postižených zemí neproudí nahodile z jednotlivých zemí. Tato pomoc je koordinována a může tak dojít k zefektivnění jejich dodávek, a země jenž jsou postiženy mají jistotu, že se jim dostane jen opravdu potřebné pomoci. Tento princip organizování mezinárodní pomoci se poměrně dobře osvědčil v nedávné minulosti při mnoha událostech, kdy jednotlivé země požádaly o konkrétní pomoc, která jim byla v horizontu několika hodin až dní poskytnuta (pro připomenutí požáry v Portugalsku, kdy byla vyžadována letecká technika a ta byla do několika hodin na místě potřeby).

Přínos této práce vidím především v oblasti navržení možného algoritmu rozhodování, a s tím spojeného systému. Tento navržený systém by umožňoval rychlý vstup všech operačních důstojníků z jednotlivých operačních středisek do systému, a mohlo by tak dojít k urychlení dodávek potřebné pomoci, a to především v příhraničních oblastech. V současné době je potřeba žádat prostřednictvím centrálních operačních středisek, což může způsobit nemalou časovou prodlevu.

Součástí práce je také pohled na problematiku krizového managementu v jiné zemi než je Česká republika. Proto se domnívám, že i toto je přínosem této práce, neboť si čtenář může udělat alespoň částečnou představu a řešení a přístupech k této problematice za hranicemi naší republiky.

Použitá literatura

- [1] ŠENOVSKEÝ, M., ADAMEC, V. *Základy krizového managementu* 2. doplněné vydání. Ostrava: SPBI, 2004. ISBN: 80-86634-44-2.
- [2] ŠENOVSKEÝ, M., ADAMEC, V. *Právní rámec krizového managementu* 1. vydání. Ostrava: SPBI, 2005. ISBN: 80-86634-55-8.
- [3] ŠENOVSKEÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z. *Integrovaný záchranný systém* 1. vydání. Ostrava: SPBI, 2005. ISBN: 80-86634-55-8.
- [4] *Příručka NATO*. Brussels : Office of Information and Press, 2001. 548 s. ISBN 92-845-0173-3.
- [5] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 20/2004 Sb. a zák. č. 186/2006 Sb.
- [6] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění č. 320/2002 Sb., a zákona č. 127/2005 Sb., a zákon č. 112/2006 Sb.

Elektronické zdroje

www.nato.int- aktualizace 27.4.2008
www.ec.europa.eu -aktualizace 27.4.2008
www.mvcr.cz –aktualizace 27.4.2008
www.usar.cz –aktualizace 27.4.2008
www.emergency.cz –aktualizace 27.4.2008

-

Seznam použitých zkratk

CECIS	Záchranný a informační systém
CNPCE	Národní zastupitelstvo pro Civilní nouzové plánování
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ECHO	Odbor humanitární pomoci Evropské komise
OCHA	Úřad pro koordinaci humanitární činnosti
UNOCHA	Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí
MIC	Monitorovací a informační středisko
EADRU	jednotky reakce na katastrofy
EADRCC	Euroatlantického koordinačního střediska reakce na katastrofy
ZZS	Záchranná zdravotnická služba
IZS	Integrovaný záchranný systém
BRS	Bezpečnostní rada státu
HZS	Hasičský záchranný sbor
NATO	Severoatlantická Aliance
MV	Ministerstvo vnitra
OPIS GŘ HZS ČR	Operační a informační středisko Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
SNPC	Národní služba civilní ochrany
SCEPC	Hlavní výbor pro civilní nouzové plánování
EAPC	Euroatlantická rada partnerství
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb